Najvyšší súd **5 Cdo 43/2012**
Slovenskej republiky

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej žalobcov **1/ Ing. M.** S.B.**M.**, **2/ Š. M.**, zastúpených
Mgr. Ing. S., advokátkou so sídlom v O., Česká republika, proti žalovanému **B.**, IČO: X., zastúpeného JUDr. M., advokátkou v N., **o zaplatenie 96 067,- Kč s príslušenstvom,** vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 27 C 214/2009, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 26. augusta 2010, sp.zn. 4 Co 166/2010 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 26. augusta 2010, sp.zn. 4 Co 166/2010 a uznesenie Okresného súdu Trenčín z 21. januára 2010 č.k. 27 C 214/2009-30 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie.

O dő v o d n e n i e

Okresný súd Trenčín uznesením z 21. januára 2010, č.k. 27 C 214/2009-30 rozhodol tak, že prejednanie veci nie je v právomoci tamojšieho súdu a konanie zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Vychádzal zo zistenia, že predmetom konania je návrh žalobcov o zaplatenie odplaty za užívanie pozemkov, ktoré sú vo vlastníctve žalobcov, a to vo výške obvyklej ceny nájmu, čo predstavuje žalovanú čiastku 96 067 Kč s príslušenstvom. Predmetné pozemky sa nachádzajú v Českej republike, v katastrálnom území S. B.. Žalovaný je právnickou osobou a sporné strany nemajú bydlisko v tom istom členskom štáte. Poukázal na článok 22 bod 1 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001, podľa ktorého výlučnú právomoc majú tieto súdy bez ohľadu na bydlisko v konaniach, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľností, súdy členského štátu, v ktorom sa tento majetok nachádza. Avšak v konaniach, ktorých predmetom je nájom nehnuteľností na dočasné súkromné použitie na dobu maximálne šesť za sebou nasledujúcich mesiacov, právomoc majú tiež súdy členského štátu, v ktorých

bydlisko má žalovaný za predpokladu, že nájomca je fyzická osoba, a že prenajímateľ a nájomca majú bydlisko v tom istom členskom štáte. V zmysle článku 25 Nariadenia rady ES č. 44/2001 preto aj bez návrhu vyslovil, že nemá právomoc prejednať danú vec a súčasne za použitia § 103, § 104 ods. l O.s.p. konanie zastavil pre neodstrániteľnú prekážku konania.

Krajský súd v Trenčíne uznesením z 26. augusta 2010, č.k. 4 Co 166/2010 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o vyhlásení nedostatku právomoci súdu prvého stupňa na prejednanie veci a vo výroku o zastavení konania potvrdil. Vo výroku o náhrade trov konania napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobcom 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 602,98 € k rukám advokátky JUDr. M., do troch dní. Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Konštatoval, že z rozhodujúcich skutočností uvádzaných v návrhu na začatie konania vyplýva, že žalobcovia sa domáhajú proti žalovanému zaplatenia odplaty za užívanie pozemkov, ktoré sú vo vlastníctve žalobcov, a to vo výške obvyklej ceny nájmu, čo predstavuje žalovanú čiastku 96 067 Kč s príslušenstvom. Z predložených listinných dôkazov zistil, že predmetné pozemky sa nachádzajú v Českej republike, a to konkrétne v katastrálnom území S. B.. Poukázal na článok 22 bod 1 a článok 25 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach a dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne postupoval v zmysle citovaných článkov nariadenia, keď vyhlásil, že nemá právomoc prejednať danú vec. Súčasne mal za to, že súd prvého stupňa správne postupoval za použitia § 103 a § 104 ods. 1 O.s.p. tak, že konanie zastavil pre neodstrániteľnú prekážku konania. Námietku žalovaného uvedenú v odvolaní, že ak súd konanie zastavil, mal taktiež vysloviť, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená príslušnému súdu v Českej republike, v obvode ktorého sa nehnuteľnosti nachádzajú, nepovažoval za opodstatnenú. V zmysle ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p. totiž súd Slovenskej republiky môže postúpiť vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania len príslušnému orgánu nachádzajúcemu sa na území Slovenskej republiky a nie v cudzine. Z týchto dôvodov odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o vyhlásení nedostatku právomoci súdu na prejednanie veci a vo výroku o zastavení konania podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil. Ďalším predmetom preskúmania bol výrok uznesenia, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania podľa § 146 ods. 1 písm. c) O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, nakoľko konanie bolo zastavené v dôsledku nedostatku právomoci súdu. Konštatoval, že ak súd zastavuje konanie, zaoberá sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania najskôr tým, či niektorý z účastníkov zavinil, že konanie muselo byť zastavené. Uviedol, že v predmetnej veci

žalobcovia 1/ a 2/ podali návrh na začatia konania na súde, ktorý nemal právomoc vo veci konať. Vzhľadom na to, že k zastaveniu konania došlo v dôsledku správania sa žalobcov, ktorí zavinili, že konanie sa muselo zastaviť uviedol, že bolo dôvodné túto procesnú situáciu posúdiť podľa § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p. a priznať žalovanému náhradu trov konania. Na základe týchto dôvodov zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 220 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1, § 151 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali včas dovolanie žalobcovia. Navrhli, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Namietali, že im postupom súdov nižších stupňov bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O.s.p. K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť tým, že súdy nižšieho stupňa, keďže dospeli k záveru, že nie je daná právomoc slovenských súdov, nerozhodli o tom, že vec sa má postúpiť príslušnému súdu v Českej republike. Ďalej namietali skutočnosť, že voči žalovanému sa domáhali zaplatenia dlžnej čiastky z titulu bezdôvodného obohatenia, keďže žalovaný bez právneho dôvodu užíva pozemky vo vlastníctve žalobcov. Predmetom sporu nie je žaloba o zriadenie vecného bremena, či iného práva k pozemkom žalobcov, alebo nájom nehnuteľnosti. Z uvedeného dôvodu mali za to, že miestne príslušným súdom v spore o vydanie bezdôvodného obohatenia je Okresný súd Trenčín, pretože tento súd je príslušný podľa miesta bydliska, resp. sídla dlžníka.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 a nasl. O.s.p.).

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle § 239 O.s.p. platí, že dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd svojím uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných vád vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolatelia procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na žalobcami tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci im súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor), porovnaj napr. sp.zn. III. ÚS 156/06, sp.zn. III. ÚS 331/04, sp.zn. II- ÚS 174/04.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústavy), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m.m. I. ÚS 22/03).

Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m.m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by

komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98). Z judikatúry tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

Konaním súdu sa rozumie jeho procesný postup, nie však samotné rozhodovanie. Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v materiálnom ponímaní zabezpečovať tak právo na súdnu ochranu. Samotné súdne rozhodnutie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany, musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania, pri jeho vydaní (vyhlásení a vyhotovení) musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na prvky zrozumiteľnosti, určitosti, jasnosti a súladu jeho skutkových i právnych dôvodov vo vzťahu k výroku. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplňujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania slúžiacich na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní. Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb (§ 1 O.s.p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania odníma tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. Konaním súdu sa rozumie predovšetkým jeho procesný postup. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Súdna ochrana sa poskytuje v materiálnom ponímaní, čo tiež znamená, že nie každé procesné pochybenie súdu, alebo jeho nesprávny procesný postup, ktorým dochádza k odopretiu procesného práva účastníkovi konania, je považovaný za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Súdna ochrana nie je poskytovaná formálne. Dôležitými hľadiskami sú tie, ktoré vo svetle prípadu dávajú jednoznačnú odpoveď na otázku, či procesný úkon z uplatnenia ktorého bol účastník vylúčený, mal podstatný vplyv na ďalšie konanie. Za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať rozhodnutie, ako výsledok rozhodovacej činnosti súdu, ani v ňom vyslovený právny názor, s ktorým sa účastník nestotožňuje. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, do ktorej patria tzv. procesné rozhodnutia. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o zastavení konania pre nedostatok procesnej podmienky, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny a konanie v skutočnosti nedostatkom podmienky konania netrpí.

Zastavenie konania z dôvodu nedostatku procesnej podmienky v postupe všeobecného súdu, ku ktorému došlo v dôsledku chybného právneho posúdenia právomoci súdu, treba považovať za odopretie ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (obdobne I. ÚS 37/95), v konečnom dôsledku znamenajúceho odmietnutie spravodlivosti (denegatio iustitiae) a naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., čo je v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ak súd zastaví konanie z dôvodu nedostatku právomoci, i keď pre tento procesný postup neboli dané predpoklady, odníme účastníkovi konania možnosť pred súdom konať (R 82/2002).

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávnych, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1 O.s.p.).

Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O.s.p.).

Po pristúpení Slovenskej republiky do Európskej únie sa začalo na území Slovenskej republiky uplatňovať nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 16. 1. 2001, s. 1 – 23, mimoriadne vydanie v slovenskom jazyku: Kapitola 19 Zväzok 04 S. 42 – 64); ďalej len „nariadenie č. 44/2001“.

Podľa článku 2 bod 1. nariadenia Rady č. 44/2001, ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.

Pre vyriešenie otázky, či daná vec patrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, je potrebné sa zaoberať otázkou, z akého právneho vzťahu žalobcovia vyvodzujú nimi uplatňovaný nárok (predmet súdneho konania).

Z obsahu spisu vyplýva, že predmetom konania je žalobcami uplatnený nárok na zaplatenie odplaty za užívanie pozemkov, ktoré sú v ich vlastníctve, a to vo výške obvyklej ceny nájmu, čo predstavuje žalovanú sumu 96 067 Kč s príslušenstvom. Predmetné pozemky sa nachádzajú v Českej republike, v katastrálnom území S. B.. Žalovaný je právnickou osobou so sídlom na území Slovenskej republiky a účastníci konania nemajú bydlisko v tom istom členskom štáte. Medzi žalobcami a žalovaným neexistoval záväzkový vzťah, ktorý by bolo možné charakterizovať ako vzťah nájomcu a prenajímateľov. Na č.l. 17 spisu sa nachádza písomný doklad žalovaného, z ktorého obsahu je zjavné, že žalovaný neakceptoval návrh žalobcov na uzatvorenie zmluvy o nájme pozemkov z 9. februára 2009 z dôvodu nesúhlasu s cenou nájmu. Pre vznik nájomnej zmluvy je potrebná dohoda o výške nájomného. K uzatvoreniu nájomnej zmluvy medzi účastníkmi sporu nedošlo a žalovaný bez právneho dôvodu užíva pozemky vo vlastníctve žalobcov.

V prejednávanej veci je podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky daná právomoc súdov Slovenskej republiky, a to podľa všeobecného pravidla (čl. 2) nariadenia Rady ES č. 44/20012 - Brusel I. To totiž ustanovuje, že ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.

Všeobecným pravidlom na určenie členského štátu, ktorého súd má právomoc rozhodovať o návrhu na začatie konania, je bydlisko žalovaného bez ohľadu na jeho štátnu príslušnosť. Určenie tohto miesta, t.j. bydliska, sa v prípade fyzických osôb spravuje právom toho členského štátu, na ktorého súd podanie napadlo, a v prípade právnických osôb právom toho členského štátu, na ktorého území majú registrované sídlo, ústredie alebo hlavné miesto podnikania. Zo základného pravidla (bydlisko odporcu) nariadenie pripúšťa relatívne veľké množstvo komplikovaných a pestrých výnimiek. Pri istej miere zjednodušenia možno typy právomocí podľa tohto nariadenia rozdeliť takto: všeobecná, osobitná, výlučná a určená dohodou účastníkov právneho vzťahu. Súdny dvor trvá na tom, že všeobecné určenie právomoci je základom systému a že osobitné právomoci sa uplatnia len ako odchýlky od základnej zásady, a teda sa musia vykladať reštriktívne, t.j. len v rozsahu výslovne zakotvených možností.

V súvislosti s výkladom ustanovenia čl. 22 bodu 1 nariadenia Rady ES č. 44/2001 dovolací súd podotýka, že pojem nájom nehnuteľnosti podľa európskeho práva zahrňuje všetky druhy nájmu bytov, nebytových priestorov a celých nehnuteľností, pričom pod tento článok spadajú konania, ktorých predmetom je najmä existencia nájmu, jeho trvania a výkladu dojednania nájomnej zmluvy a otázky odovzdania nehnuteľnosti prenajímateľom, ďalej opravy škôd spôsobených nájomcom, úhrada neuhradeného nájomného a ďalších platieb s nájmom spojených (Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. § 201- 376, Komentář 1. Vydání Praha, C.H. Beck, 2009, str. 2951).

Judikatúra Súdneho dvora, konkrétne rozsudok z 9. júna 1994, C-292/93 vo veci Norbert Lieber proti Willi S. Göbel a Siegrid Göbel uvádza, že článok 16 (ku dňu vydania rozsudku sa na vec aplikoval tzv. Bruselský dohovor z 27. septembra 1968, ktorý bol nahradený zhora citovaným Nariadením rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 (Brusel I) a článok 16 ods. 1 Bruselského dohovoru v Nariadení predstavuje článok 22 bod 1) sa nesmie

interpretovať širšie ako to vyžaduje jeho cieľ, nakoľko by to mohlo viesť k odňatiu možnosti strán zvoliť si miestnu príslušnosť, ktorá by im inak patrila a v určitých prípadoch v možnosti konať pred súdom v prípade, ak im právo voľby príslušnosti nepatrí. Ďalej sa v tomto rozhodnutí uvádza, že použitie článku 16 bod. 1 nie je možné aplikovať na iné prípady uplatnenia náhrad za užívanie nehnuteľností, výslovne len na uplatnenie si nájomného, nakoľko tam absentuje vzťah prenajímateľa a nájomcu.

V prejednávanej veci predmetom sporu je žalobcami uplatnený nárok na zaplatenie sumy 96 067 Kč s príslušenstvom, t.j. peňažné plnenie, ktoré malo vzniknúť tým, že žalovaný bez platnej nájomnej zmluvy užíval nehnuteľnosti patriace do vlastníctva žalobcov. Predmetné pozemky sa nachádzajú v Českej republike, konkrétne v katastrálnom území S. B.. Žalovaný je právnickou osobou, so sídlom na území Slovenskej republiky, N.. V tomto konaní nejde teda o samostatnú existenciu, vznik alebo zánik (nájomného) práva k nehnuteľnosti, ale o peňažnú náhradu, požadovanú v súvislosti s užívaním nehnuteľností žalovaným. Preto je podľa dovolacieho súdu na mieste vo veci aplikovať ustanovenie čl. 2 nariadenia Rady ES č. 44/2001 o právomoci súdov Slovenskej republiky.

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že procesným postupom súdov oboch nižších stupňov došlo v danom prípade k odňatiu možnosti žalobcov konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Uvedená procesná vada zakladá vždy prípustnosť dovolania a zároveň je aj dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnom vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky z tohto dôvodu dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil. Keďže rovnakou vadou je postihnuté aj konanie pred súdom prvého stupňa, dovolací súd zrušil aj uznesenie tohto súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods.1 a 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. júla 2012

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Dagmar Falbová